

Ekonomipriset 2023

Kungl. Vetenskapsakademien har beslutat utdela Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2023 till

Claudia Goldin

Harvard University, Cambridge, MA, USA

”för att ha förbättrat vår förståelse av kvinnors arbetsmarknadsutfall”

Hon hittade nyckelfaktorer bakom könsskillnader på arbetsmarknaden

Årets ekonomipristagare, Claudia Goldin, var först med att ge en helhetsbild av kvinnors inkomster och deltagande på arbetsmarknaden genom århundradena. Hennes forskning belyser drivkrafterna bakom förändringarna och pekar på de huvudsakliga orsakerna till de skillnader mellan könen som kvarstår än i dag.

Kvinnor är kraftigt underrepresenterade på arbetsmarknaden globalt sett, och när kvinnor väl arbetar tjänar de mindre än män. Claudia Goldin har grävt i arkiven och med hjälp av över 200 år av data från USA förklarat hur och varför skillnader i löner och sysselsättningsgrad förändrats över tid.

Hon visar varför kvinnors deltagande på arbetsmarknaden inte gått spikrakt uppåt under hela perioden, utan i stället formar en kurva som liknar ett U. Andelen gifta kvinnor som yrkesarbetade minskade i samband med övergången från jordbrukssamhället till industrisamhället i början av 1800-talet, men började därefter öka när tjänstesamhället växte fram i början av 1900-talet. Enligt Goldin är de bakomliggande orsakerna både de strukturomvandlingar som skett och att sociala normer rörande hem och barn gradvis förändrades.

Under hela 1900-talet har kvinnor valt att utbilda sig i allt högre grad. Och i de flesta höginkomstländer har kvinnor numera avsevärt högre utbildningsnivå än män. Goldin visar att tillgången till p-pillret skyndade på denna, historiskt sett, revolutionerande förändring genom att ge kvinnor nya möjligheter att planera för en yrkeskarriär.

Men trots moderniseringar, ekonomisk tillväxt, och en stadig ökning i andelen kvinnor som yrkesarbetar på 1900-talet, tog det lång tid innan inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män började minska. En del av förklaringen är enligt Goldin att beslut om utbildning fattas i relativt ung ålder men påverkar hela den framtida yrkeskarriären. Om förväntningarna på en yrkeskarriär baserar sig på hur tidigare generationer har haft det – och de unga kvinnornas mammor inte återgick till arbetet förrän barnen vuxit upp – kommer utvecklingen att gå långsamt.

Historiskt sett har det varit möjligt att förklara löneskillnaderna relativt väl med skillnader i utbildning och val av yrke. Men, som Goldin också har visat, så finns det fortfarande stora löneskillnader mellan män och kvinnor med samma yrken. Dessa inkomstskillnader uppstår i hög grad i samband med att första barnet föds.

– Att förstå kvinnors roll på arbetsmarknaden är viktigt för samhället. Tack vare Claudia Goldins banbrytande forskning vet vi mycket mer om de underliggande faktorerna och vilka hinder som kan behöva undanröjas i framtiden, säger Jakob Svensson, ordförande för ekonomipriskommittén.

Claudia Goldin, född 1946 (77 år) i New York, NY, USA. Fil.dr 1972 vid University of Chicago, IL, USA. Professor vid Harvard University, Cambridge, MA, USA.

Prissumma: 11 miljoner svenska kronor.

Mer information: www.kva.se och www.nobelprize.org

Presskontakt: Eva Nevelius, pressansvarig, 070-878 67 63, eva.nevelius@kva.se

Sakkunniga: Tommy Andersson, 073-358 26 54, tommy.andersson@nek.lu.se, Kerstin Enflo, 070-374 83 91, kerstin.enflo@ekh.lu.se, Peter Fredriksson, 076-806 70 80, peter.fredriksson@nek.uu.se, Randi Hjalmarsson, 072-242 52 22, randi.hjalmarsson@economics.gu.se, Jakob Svensson, 070-177 67 17, jakob.svensson@iies.su.se, ledamöter av Kommittén för priset i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.

Kungl. Vetenskapsakademien, stiftad år 1739, är en oberoende organisation som har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället. Akademien tar särskilt ansvar för naturvetenskap och matematik, men strävar efter att öka utbytet mellan olika discipliner.